

Dertig jaar bevolkingsevolutie te Evergem (1571-1601)

DOOR

A. DE VOS

In één van zijn recente studies¹ betoogde Prof. Van Werveke, dat het binnen afzienbare tijd zal mogelijk zijn de datum der historische demografie en mede hierdoor de grenzen der sociale en economische geschiedenis, van omstreeks 1800 tot omstreeks 1600 te verleggen.

Sindsdien heeft C. De Rammelaere deze grens voor het land van Schorisse nog verschoven tot 1569². De auteur beschikte hier over een uitzonderlijk vroege reeks kommunikantencijfers van vóór en na de crisis der tachtiger jaren. Daargelaten de betrekkelijk grote hiaat tijdens het dieptepunt van de crisis gaande van 1575 tot 1593, moeten wij er nog aan toevoegen dat deze bronnen alleen maar benaderende en niet te controleren cijfers geven, die met de meeste omzichtigheid dienen gebruikt te worden, temeer daar wij in deze periode alle vergelijking en controle met de cijfers der parochieregisters missen. Deze opmerking betreffende de bronnen doet in geen geval afbreuk aan de intrinsieke waarde van deze uitstekende studie.

Staan wij dan wat het platteland betreft, voor een definitief slop op demografisch vlak, daar waar de 16e eeuwse kommunikantencijfers uiterst zeldzaam blijken te zijn, en de gegevens der parochieregisters in de gunstigste gevallen slechts rond 1600 aanvangen om nog maar te zwijgen over eventueel bewaarde 16e eeuwse tellingen?

Bij ontstentenis van deze typisch demografische bronnen zijn wij voor ons gebied Evergem dan maar op zoek gegaan naar andere gegevens.

Wij menen die gevonden te hebben in een groep dokumenten van fiscaal-beschrijvende aard: nl. de penningkohieren, de ommestellingslijsten en de landboeken. Wij verhelen het ons niet dat deze methode ver van nieuw is. Voor de kasselrij Kortrijk werd zij op regionaal vlak reeds toegepast door K. Maddens, aan de hand van de rekeningen van de oude impost van Vlaanderen³.

Onze lokale gegevens, hoewel beperkter, laten ons evenwel toe de evolutie gedifferentieerder en van dichterbij te volgen.

Ontleden wij daarom onze bronnen van demografisch standpunt uit.

(1) Prof. H. VAN WERVEKE, *Demografische problemen in de Zuidelijke Nederlanden*, Brussel 1955, p. 18.

(2) C. DE RAMMELAERE, *De bevolkingsevolutie in het Land van Schorisse (1569-1796)*, Oostvlaams Verbond van de Kringen voor Geschiedenis. Voorlichtingsreeks nr 25, p. 1-46, Gent 1960.

(3) K. MADDENS, *De crisis op het einde van de 16e eeuw in de Kasselrij Kortrijk*, De Leiegouw, p. 75-94, Kortrijk 1959.

1) *De Penningkohieren*⁴. De kohieren van de 10e en 20e penning bewaard in het Stadsarchief te Gent zijn reeds overvloedig gebruikt en beschreven door diverse vorsers o.a. door Bovyn⁵, de Brouwer⁶, Deprez⁷, Elias⁸, Pauwels⁹ en Maddens¹⁰.

Bovenvermelde auteurs hebben deze kohieren alleen onderzocht op sociaal-ekonomisch vlak, speciaal dan wat betreft het grondbezit en de uitbatingen, iets waarvoor deze dokumenten zich uiteraard bijzonder goed lenen.

Van demografisch standpunt uit gezien, valt er nochtans ook heel wat te halen uit deze bronnen. De Rammelaere had er in zijn hoger geciteerde demografische studie over het Land van Schorisse, reeds het groot belang van ingezien. Hij behandelde evenwel de kohieren niet exhaustief en verwerkte de gegevens ervan slechts in een voetnota.

Zoals men weet bevatten deze kohieren de namen van alle gebruikers, zowel pachters als eigenaars. Wanneer wij hieruit de namen der afzetenen elimineren t.t.z. de namen van al de personen, die wel percelen grond in huur hebben, maar er niet metterwoon gevestigd zijn, dan bekomen wij tenslotte een werkelijke lijst van alle ter plaatse wonende gezinshoofden of families.

Laten wij voorafgaandelijk opmerken dat omwille van de continuïteit der bronnen ons onderzoek in hoofdzaak beperkt blijft tot Evergem-St.-Baafs : dit zijn de vier wijken Elslo, Schoonstraat, Meerbeke en Over-het-Water, die samen 72 % der totale Evergemse bevolking uitmaken. Later stellen wij zelfs vast dat de twee andere wijken Belzele en Doornzele elk voor 1/10 dienen tussen te komen in de gemeenschappelijke lasten.

Dat de kohieren als demografische basislijst kunnen gebruikt worden, moge blijken uit enkele voorbeelden, die melding maken niet alleen van die inwoners, die enig grondbezit verworven of huurden, maar evenzo van de totaal bezitloze klasse der paupers. In 1571 bv. vinden wij vermeld onder de wijk Schoonstraat : Ryckaert Pilaer pacht van Gheerolf Schelstraete « een huusseken staende up sheeren straete »¹¹, Joris de Backere huurt een kamer van Gillis Drieghe,¹² Lieven Alaert pacht « een huussekin met lettel erva »¹³.

Adriaen de Beer bezit en gebruikt op de wijk Elslo slechts « een stick van eenen huusse met L. r. erfven »¹⁴.

(4) Stadsarchief Gent, Reeks 28, 23/85, kohieren van 1571 en 1574. In het Algemeen Rijksarchief te Brussel bevinden zich in het Fonds Papiers d'Etat et de l'Audience, de kohieren van de 100e penning. Voor Evergem geven zij slechts een samenvattend overzicht zodat zij voor ons onderzoek niet kunnen gebruikt worden.

(5) Bovyn : St-Gillis-Dendermonde.

(6) De Brouwer : Land van Aalst.

(7) Deprez : het grootste deel van de Oudburg.

(8) Elias : 8 dorpen in de Oudburg ten N.O. van Gent.

(9) Pauwels : het ambacht Assenede (onuitgegeven licentiaatsthesis).

(10) Maddens : Geluwe.

(11) SAG - PE 1571 f° 4v°.

(12) SAG - PE 1571 f° 5v°.

(13) SAG - PE 1571 f° 8v°.

(14) SAG - PE 1571 f° 70r°.

Dit zijn slechts enkele voorbeelden uit tientallen om de betrouwbaarheid der kohieren op dat stuk aan te tonen. Wat het aantal gezins-
hoofden of families betreft komen wij in 1571 en 1574 na de hoger
beschreven eliminaties tot volgende cijfers :

	1571	1574
Schoonstraat	127 (135)	118 (130)
Meerbeke	61 (64)	62 (67)
Elslo	96 (105)	100 (111)
Over-het-Water	101 (112)	101 (113)
	385 (416)	381 (421)
Totaal	385 (416)	381 (421)

De cijfers tussen haakjes geven het aantal uitbatingen aan.

2) De ommestellingslijsten van Evergem-St-Baafs ¹⁵.

Het is duidelijk dat de cijfers der penningkohieren betrekking hebben op de periode vóór de grote crisis der tachtiger jaren. De ommestellingen daarentegen, die voor Evergem-St-Baafs bewaard zijn voor de jaren 1587, 1589, 1594 en 1596 beginnen onmiddellijk bij het dieptepunt van de crisis, die te Evergem liep van 1583 tot omstreeks 1590. Voor de dorpen ten N.W. van de Oudburg (Knesselare, Lotenhulle, Aalter en Ursel) en die van het Brugse Vrije mag dit dieptepunt gerust met een decennium verlengd worden ¹⁶.

Het is evident dat indien de bruikbaarheid van deze cijfers kan bewezen worden, zij van ongemeen demografisch belang zijn, gezien de totale afwezigheid voor onze streek van alle parochieregisters en kommunikanten-cijfers.

Vertrekken wij met te zeggen dat de ommestellingen eigenlijk een smaldeling waren van een bepaald bedrag, dat door het ganse dorp diende betaald te worden. De pointers en zettters, te Evergem twee per wijk, zorgden voor de nauwkeurige registratie van elk gezinshoofd met aanduiding van het door hem verschuldigd bedrag op basis van zijn grondgebruik. Deze gelegenheidsambtenaars kenden grondig hun wijk, want het waren mensen van ter plaatse. Zij sloegen dan ook niemand over. Trouwens het kohier van 1589 vermeldt uitdrukkelijk : « Smaldeelinghe (voor *alle man à la hauche*) ».

De aanhef van een dergelijke ommestellingslijst luidt als volgt : « Smaldeelinghe ende tauxatie bij vorme van ommestellinghe poinctinghe ende zettinghe ghedaen ten Laste vanden ghemeene Inzetene pachters ende bedrijvers der parochie van Everghem, tot furnissemte ende betalinghe vander somme van... »

(15) RAG-fonds Evergem nr 81.

(16) Zie onze studie, *De Strijd tegen de Vrijbuiters binnen de kasselrij van de Oudburg*, Handelingen Gent 1957, Deel XI.

Bij nadere ontleding der kohieren vinden wij hierin de namen van verschillende personen vermeld, die niets moesten bijdragen omdat zij te arm waren. Zo bv. zijn er voor 1587 op de wijk Schoonstraat 11 personen, in dat geval, op de wijk Meerbeke 1, op de wijk Elslo 3 en op de wijk Over-het-Water 2.

Wij hebben hier dus wel degelijk te doen met een uiterst sekuur doorgevoerde telling.

Ziehier trouwens de samenvattende tabel van onze resultaten :

	1587	1589	1594	1596
Schoonstraat	62	61	71	78
Meerbeke	50	43	50	51
Elslo	73	73	81	80
Over-het-Water	71	72	79	75
	256	249	281	284
Totaal	256	249	281	284

Een eerste voor de hand liggende vaststelling is dat de crisis of demografisch plan zich in 1589 het diepst manifesteerde en dat er pas na die datum van een geleidelijk en traag herstel kan gesproken worden.

3) *Het landboek van 1601*¹⁷.

Onmiddellijk hierbij sluit het landboek van Evergem-St-Baafs aan. Het is een lijvig dokument van 494 folio's, waarvan de aanhef luidt als volgt : « Gaerynckbouck vande vier wijcken binnen der prochie van Everghem, heerel. van Ste Baafs, ghemeten bij Jan Tack fs Joos, ghezworne Landtmeter, Inhoudende de groote van elcx respectiven grondt binnen der zelve prochie, met verclaers vande pachters, ontblooters Inzetene als afzetene al conforme de noticien Inde marge van elck article ghespecificeert metsg. van den prijs ende weerde van elcx ghetaxeert, ghepresen ende ghestimeert Jan de mangheleere fs christoffels ende Jan van Vooren over den wijck van de schoonstrate, christoffels van ackere ende Joos batselaar over den wijck van Meerebeke, Jaspas van Rootten ende Joos van de Voorde over den wijck van Elseloo, Jan de neetezone ende Joos van ypre, over den wijck van Overtwate, Daertoe bij mijne heeren Bailliu, Schaut, Burchmeestere ende Scепенen van Everghem ghecoren ende ghecommitteert ».

Hierin worden elk perceel en elk huis afzonderlijk beschreven, met aanduiding van de pachter en de eigenaar. Het is dus gemakkelijk de huizen met hun respektieve bewoners hieruit te sorteren. Daar de belopen van het landboek, 39 in totaal, niet steeds per wijk geordend zijn, moet men echter zeer vertrouwd zijn met de topografie van Evergem om de belopen binnen hun respektieve wijken te kunnen samenordenen.

(17) RAG-fonds Evergem nr 59.

Voor het overige pasten wij hierop dezelfde methode toe als voor de penningkohieren. Na zorgvuldige eliminatie, vooral van de vervallen steden, bekwamen wij het volgend aantal gezinshoofden, die metterwoon in Evergem gevestigd waren :

Schoonstraat	72
Elslo	104
Meerbeke	63
Over-het-Water	86
Totaal	325

Berekening van het bevolkingscijfer op basis van deze gegevens.

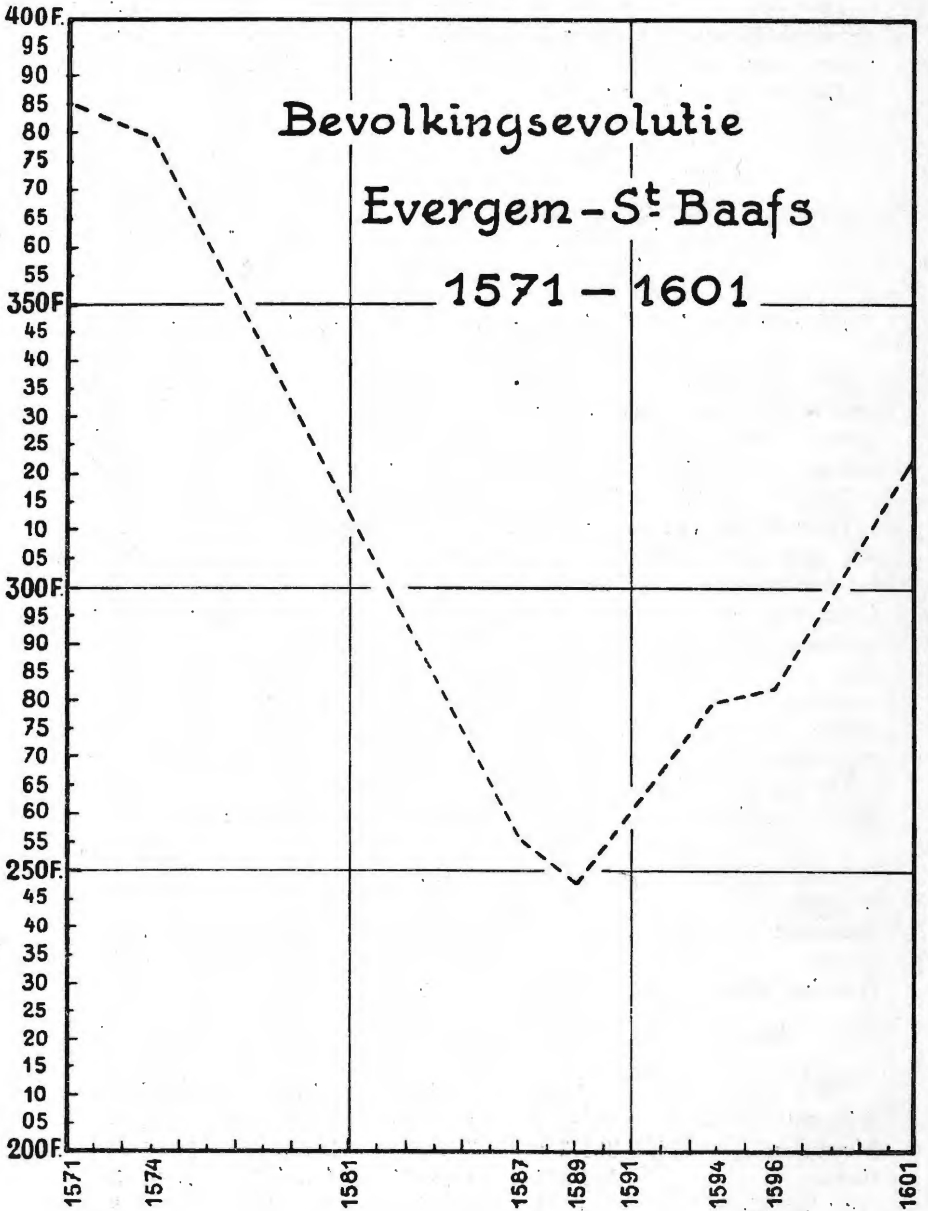
De algemene telling te Evergem gehouden in 1635 geeft als gezinskoëfficiënten voor gans Evergem 5,56 en voor de vier door ons behandelde wijken 5,60. De gezinskoëfficiënten der naburige dorpen zijn voor Waarschoot : 4,91 (1698), 4,58 (1709) en 5,24 (1777), voor Sleidinge 4,81 (1709), 5,17 (1745); Zomergem 4,69 (1709)¹⁸

Daar de lijn van deze gemiddelden zich om en rond 5 beweegt, menen wij geen grote vergissing te begaan, wanneer wij deze middenkoëfficiënt bij het berekenen der bevolking zullen gebruiken. Voor Evergem alleen komt zelfs een koëfficiënt van 5,5 in aanmerking zodat wij ter vergelijking beide zullen aanwenden als respektieve uitersten. C. De Rammelaar bekomt in zijn bovenvermelde studie over het Land van Schorisse, een gemiddelde van 3 tot 4 kommunikanten per uitbating, wat ongeveer eenzelfde gezinsgemiddelde vertegenwoordigt (2 kommunikanten vertegenwoordigen ongeveer 3 personen).

Op basis van deze koëfficiënten bekomen wij het volgend bevolkingscijfer voor Evergem-St-Baafs tijdens de periode 1571-1601 :

	1571	1574	1587	
Schoonstr.	635-698	590-649	310-342	
Meerbeke	305-335	310-342	250-275	
Elslo	480-528	500-550	365-401	
Over-het-Water	505-555	505-555	355-390	
Totaal	1925-2116	1905-2096	1280-1408	
	1589	1594	1596	
Schoonstr.	305-335	355-390	390-429	360-396
Meerbeke	225-236	250-275	255-280	325-346
Elslo	365-401	405-445	400-440	520-572
Over-het-Water	360-396	395-434	375-412	430-473
Totaal	1255-1368	1405-1544	1420-1561	1635-1787

(18) A. DE VOS. *De bevolkingsevolutie van Evergem, Lovendegem, Sleidinge, Waarschoot en Zomergem gedurende de XVIIe en XVIIIe eeuwen, Appeltjes van het Meetjesland VIII, 1957.*

Daar wij voor de perioden 1571 en 1574 eveneens over de cijfers van Doornzele en Belzele beschikken, die samen ongeveer 28% der totale bevolking van Evergem uitmaken (in 1571, 145 families op een totaal van 530; in 1574 151 families op een totaal van 532) kunnen wij op dezelfde onrechtstreekse manier de totale Evergemse bevolking berekenen, die volgens onze beide koëfficiënten zou schommelen tussen 2650-2915 in 1571.

2926-2660 in 1574.

1777-1955 in 1587.

1743-1900 in 1589.

1951-2144 in 1594.

1972-2168 in 1596.

2270-2481 in 1601.

BESLUIT : Aan de hand van gegevens der fiskale dokumenten blijkt het mogelijk te zijn voor het laatste kwart der 16e eeuw een gefundeerde berekening van het bevolkingscijfer voor een plattelandsdorp te geven. De akute crisis der tachtiger jaren maakt deze periode ongemeen interessant. Ditmaal is het immers mogelijk de demografische achteruitgang niet meer naar min of meer nauwkeurige schattingen vast te stellen, maar kan hij aan de hand van akurate cijfers tot de juiste proporties herleid worden. Nemen wij bv. voor Evergem de cijfers der gezinshoofden voor 1571, nog uit een volledig normale periode en vergelijken wij die met de cijfers van 1589 — het demografisch dieptepunt — dan stellen wij vast dat de bevolking met 36,4% is afgenomen.

Wij zijn er ons evenwel van bewust dat dit onderzoek op bredere basis moet geschieden om de algemeen-geldigheid ervan te kunnen bewijzen. Het voorwerp van ons onderzoek was dan ook van meer methodologische aard.

Wij vragen ons zelfs af, indien het niet nuttig zou zijn, ook voor de 17e en 18e eeuw bij de berekening van het bevolkingscijfer, rekening te houden met de ommestellingslijsten, die een doorlopende reeks vormen en dus over ganse periodes te hanteren zijn, als korrektief en controle-middel op de traditionele berekeningen naar geboorte- en kommunikanten-cijfers. Dit konden wij in ons eigen geval reeds ervaren. In onze vroegere bevolkingsberekening gaven wij voor Evergem tijdens de periode 1606-15 een gemiddelde bevolking op van 1865 zielen. Met de nieuwe berekeningen komen wij in 1601 reeds aan een cijfer van 2270-2481 inwoners. Van nu af is het duidelijk dat het eerst berekende cijfer zeker te laag ligt. Een ander besluit dat zich opdringt is, dat de meeste plattelanddorpen zich na 1590 reeds begonnen te herstellen van de crisis en dat de geleidelijke aangroei der bevolking van toen af reeds begon.

Zoals bij de aanvang betoogd werd, was het doel van deze studie een eerste poging te ondernemen om de grenzen der historische demografie opnieuw 30 jaar verder te verleggen. Mogen er spoedig een aantal gelijk-aardige studies ondernomen worden om dit probleem op bredere basis te onderzoeken. De bronnen zijn nog lang niet uitgedroogd!

BIJLAGE

Ommestelling 17 augustus 1587.

Totaal bedrag der ommestelling 430 lb. gr. voor gans Evergem.

Hiervan afgetrokken 1/10 voor Belzele en 1/10 voor Doornzele, blijft voor de vier wijken van Evergem-St-Baafs te smaldelen 344 lb gr.

a) *Schoonstraat* : Pointers : Willem van Belle
Gedeon de Nokere.

1. Adriaan van Hautte			niets	
2. Rogier van Hecke	5 lb.	1 s.	8 d.gr.	
3. Simoen Colpaert	2 lb.		3 d.gr.	4 d.par.
4. Gillis van Heede		10 s.	10 d.gr.	
5. Joos Dhooghe		2 s.	2 d.gr.	8 d.par.
6. Lieven van Pachtenbeke	1 lb.	6 s.	1 d.gr.	4 d.par.
7. Christoffel de Wispeleere	1 lb.		10 d.gr.	
8. Willem West		7 s.	2 d.gr.	8 d.par.
9. Willem Moen	2 lb.	6 s.	8 d.gr.	
10. Jan van der Eecken		11 s.	11 d.gr.	4 d.par.
11. Jan Temmerman		1 s.	8 d.gr.	
12. Pieter Viveraert	2 lb.	15 s.	10 d.gr.	
13. Christoffel Lippins		11 s.	8 d.gr.	
14. Rogier de Wevere	2 lb.	13 s.	4 d.gr.	
15. Jan van Hecke	3 lb.			
16. Jan de Mangheleere	1 lb.	6 s.	4 d.gr.	8 d.par.
17. Simoen Platijn		13 s.	4 d.gr.	
18. We Christoffel de Mangheleere			niets	
19. Christoffel Smet			niets	
20. Christoffel Plasschaert		15 s.		
21. Lieven Buuse	1 lb.	7 s.	2 d.gr.	8 d.par.
22. Gijzelbrecht Slock	1 lb.	13 s.	4 d.gr.	
23. Jan Slock	1 lb.	16 s.	8 d.gr.	
24. Gillis Drieghe		3 s.	7 d.gr.	4 d.par.
25. Gedeon de Nokere	2 lb.	4 s.	2 d.gr.	
26. Pauwel Baetsleer	3 lb.	10 s.		
27. We Michiel de Wevere		2 s.	6 d.gr.	
28. Lieven van Eename		2 s.	9 d.gr.	4 d.par.
29. We Jakob Lippins		1 s.	8 d.gr.	
30. Christoffel van Speybrouck		17 s.	2 d.gr.	8 d.par.
31. We Lieven de Meyere		16 s.	8 d.gr.	
32. Jan de Munck	3 lb.	16 s.	8 d.gr.	
33. Roeland de Reytere			niets	
34. Lieven de Pau	1 lb.	15 s.	10 d.gr.	
35. Denijs Criel	3 lb.	3 s.	4 d.gr.	
36. Christoffel de Meyere	2 lb.	16 s.	8 d.gr.	
37. Jan Mattheoux	2 lb.	2 s.	6 d.gr.	
38. Gillis van Waes		2 s.	6 d.gr.	

39. Jan van Sinay	1 lb.	12 s.	6 d.gr.	
40. Joos de Meyere		2 s.	2 d.gr.	8 d.par.
41. Joos de Wispeleere	1 lb.	10 s.	10 d.gr.	
42. Christoffel van Ackere		9 s.	8 d.gr.	8 d.par.
43. Jan van der Meere		4 s.	5 d.gr.	4 d.par.
44. Willem van Belle	1 lb.	10 s.	10 d.gr.	
45. Gillis en Pieter de Vos	1 lb.	17 s.	6 d.gr.	
46. Jan van Vooren	1 lb.	11 s.	4 d.gr.	8 d.par.
47. Pieter de Pau		9 s.	8 d.gr.	8 d.par.
48. Joos Goethals	7 lb.	12 s.	6 d.gr.	
49. Simoen Lippins		16 s.	1 d.gr.	4 d.par.
50. Lieven Aerts		8 s.	4 d.gr.	
51. Jan van de Voorde			niets	
52. Gerolf Ye			niets	
53. Joris Uterschaut			niets	
54. Antoon Willems		5 s.	6 d.gr.	8 d.par.
55. Bertelmeus Scautheete			niets	
56. Pieter Buusse			niets	
57. Christoffel Slock, de oude,	1 lb.	11 s.	11 d.gr.	4 d.par.
58. Christiaan de Baets			niets	
59. Hans Arends			niets	
60. Joos Baert		2 s.	6 d.gr.	
61. Lieven Rogiers		13 s.	5 d.gr.	4 d.par.
62. Pieter Boone		12 s.	2 d.gr.	8 d.par.
Totaal	73 lb.	8 s.	7 d.gr.	4 d.par. (zonder afzetenen)

b) *Meerbeke* : Pointers : Jan Aerts
Arend Beelaert.

1. Pieter Plasschaert fs Willem	4 lb.	6 s.	8 d.gr.	
2. Hans van Hyfte fs Pieter	1 lb.	3 s.	4 d.gr.	
4. Pieter van Hyfte fs Pieter	1 lb.	3 s.	4 d.gr.	
5. Jakob Reyniers		3 s.	4 d.gr.	
6. Joos Lanchof		3 s.	4 d.gr.	
7. Willem Taets	8 lb.			
8. Jan de Witte	2 lb.	1 s.	8 d.gr.	
9. Jan van den Zomple	1 lb.	2 s.	9 d.gr.	4 d.par.
10. Joris Goethals	2 lb.	16 s.	8 d.gr.	
11. Lieven van Vlaenderen	1 lb.	9 s.	2 d.gr.	
12. Pieter van Vlaenderen	1 lb.	9 s.	5 d.gr.	4 d.par.
13. Jan van Kerckvoorde		11 s.	8 d.gr.	
14. Christoffel Rogiers fs Jan		6 s.	1 d.gr.	4 d.par.
15. Gabriel Huughe		18 s.	7 d.gr.	4 d.par.
16. Jan Aerts	2 lb.		10 d.gr.	
17. Joris de Munck	2 lb.	8 s.	6 d.gr.	4 d.par.
18. Joris de Backere	2 lb.	14 s.	5 d.gr.	4 d.par.
19. Christoffel Rogiers fs Zeger		13 s.	4 d.gr.	

20. Christoffel Strijt fs Frans	4 s.	5 d.gr.	4 d.par.
21. Lieven van Vlaenderen fs Frans	12 s.	2 d.gr.	8 d.par.
22. Jan van Veerdeghe	9 s.	8 d.gr.	8 d.par.
23. Jan Wytinck	5 s.		
24. Adriaen de Bree	15 s.	1 d.gr.	4 d.par.
25. Pieter Mussche	2 lb.	15 s.gr.	
26. Willem Roegiers	5 s.	10 d.gr.	
27. Christoffel de Baets		niets	
28. Marten van der Eecken	2 lb.	7 s. 9 d.gr.	4 d.par.
29. Hans Rogiers fs Willem	10 s.gr.		
30. Pieter van der Vaet	3 s.	2 d.gr.	8 d.par.
31. Jan Rogiers fs Christoffel	7 s.	2 d.gr.	8 d.par.
32. Raas Locke	1 s.	8 d.gr.	
33. Christoffel van de Walle		13 d.gr.	4 d.par.
34. Christoffel Rogiers fs Simoen	8 s.	7 d.gr.	4 d.par.
35. Jeronimus van Kerckvoorde	17 s.	2 d.gr.	8 d.par.
36. Arend Beelaert	1 lb.	16 s. 1 d.gr.	4 d.par.
37. Christoffel de Reytere	5 s.	10 d.gr.	
38. Christoffel de Vos	13 s.	4 d.gr.	
39. Joris van Speybrouck	7 s.	6 d.gr.	
40. Lucas Scamp	10 s.	10 d.gr.	
41. Jan de Wevere	2 lb.	9 s. 8 d.gr.	8 d.par.
42. Adriaan Slock	2 lb.	11 s. 8 d.gr.	
43. Lieven Slock fs Adriaan	5 s.gr.		
44. Christoffel de Jaghere	1 lb.	15 s. 3 d.gr.	4 d.par.
45. Jan Modde	12 s.	2 d.gr.	8 d.par.
46. Christoffel van de Voorde	13 s.	10 d.gr.	8 d.par.
47. Cornelis Lippins	8 s.		8 d.par.
48. Pieter de Jaghere	15 s.		
49. Bertelmeus de Jaghere	14 s.	5 d.gr.	4 d.par.
50. Joos Baetsleer	14 s.	5 d.gr.	4 d.par.
Totaal	59 lb.	7 s. 6 d.gr.	(zonder afzetenen).

c) *Elslo* : Pointers : Jan Bobbeleere.
Jan Boelins.

1. Joos Buusse	1 lb.	13 s. 4 d.gr.	
2. Willem de Munck		niets	
3. We Jan van der Craeyen		13 s. 10 d.gr.	8 d.par.
4. Passchier van Hecke	3 lb.	4 s. 2 d.gr.	
5. Lieven Smet		6 s. 4 d.gr.	8 d.par.
6. Jeronimus Hauwe	4 lb.	5 s.gr.	
7. Pieter Bijvoet	5 lb.	15 s.gr.	
8. Jan Dobbeleere	10 lb.	6 s. 8 d.gr.	
9. Jan van Putthem	6 lb.	1 s. 8 d.gr.	
10. Jr Joos van Bracle	1 lb.	11 s. 8 d.gr.	
11. Jan Grijp	1 lb.	10 s. 10 d.gr.	

12. Jakob Eeckeboom		2 s. 6 d.gr.	
13. Karel Willaert	2 lb.	10 s. 6 d.gr.	8 d.par.
14. We Christoffel de Puyt		12 s. 6 d.gr.	
15. Joris de Puyt, de jonge,		11 s. 11 d.gr.	4 d.par.
16. Arend de Wispeleere		13 s. 7 d.gr.	4 d.par.
17. Pauwels van Vooren	6 lb.	16 s. 8 d.gr.	
18. Lieven Neyt	1 lb.	17 s. 6 d.gr.	
19. Jan de Wevere		10 s. 10 d.gr.	
20. Pieter van der Zwalmen		8 s.	8 d.par.
21. Joos van de Voorde		8 s. 7 d.gr.	4 d.par.
22. We Rogier Clemme		16 s. 8 d.gr.	
23. We Pieter de Coorebytere	1 lb.	4 s. 2 d.gr.	
24. Lieven Dhaze		12 s. 2 d.gr.	8 d.par.
25. Lieven van Vroyenhove		1 s. 8 d.gr.	
26. Gillis Teerlinck	1 lb.	3 s. 4 d.gr.	
27. Joris Staes		5 s. 4 d.gr.	4 d.par.
28. Lieven Martins	2 lb.	5 s.gr.	
29. Jan Gheernaert	3 lb.	17 s. 6 d.gr.	
30. Zeger Annaert	2 lb.	1 s. 8 d.gr.	
31. Jan van Heerzele		niets	
32. Thomas de Cueninck		5 s.gr.	
33. Gillis de Vijdt		9 s. 8 d.gr.	8 d.par.
34. Jan Stockman	6 lb.	18 s. 4 d.gr.	
35. Jan Boelins	2 lb.	6 s. 4 d.gr.	8 d.par.
36. François van de Velde	1 lb.	10 s. 10 d.gr.	
37. Boudin van Vooren		3 s. 7 d.gr.	4 d.par.
38. Arend Kesele	5 lb.	13 s. 4 d.gr.	
39. Pieter Leenezone		2 s. 6 d.gr.	
40. Mr Joos Borluut, heer van Boekel	1 lb.	16 s. 8 d.gr.	
41. Karel Raes		5 s.gr.	
42. Lieven Leenezone, de oude,		13 s.gr.	8 d.par.
43. Jakob Hebbrecht		11 s. 8 d.gr.	
44. Pauwels Valcke		5 s. 3 d.gr.	4 d.par.
46. Jan Raeps	1 lb.	12 s. 6 d.gr.	
47. Jakob Boterman	3 lb.	9 s. 2 d.gr.	
48. Gillis van Hecke		9 s. 10 d.gr.	8 d.par.
49. Boudin Rotman		5 s. 10 d.gr.	
50. Jan de Pau		5 s. 10 d.gr.	
51. Jan van Bambosch		5 s. 10 d.gr.	
52. Jakob Bracke	3 lb.	13 s. 10 d.gr.	8 d.par.
53. Pieter Temmerman	3 lb.	6 s. 8 d.gr.	
54. Pieter Raes	2 lb.	15 s. 10 d.gr.	
55. Lieven de Vos		14 s. 8 d.gr.	8 d.par.
56. We Dominikus Pareye		8 s. 7 d.gr.	4 d.par.
57. Simoen Dhoossche	1 lb.	1 s. 8 d.gr.	
58. Lieven van Hecke		12 s. 6 d.gr.	
59. Jaspas van Rooten		5 s. 10 d.gr.	

60. Daniel Pertcheval		6 s. 11 d.gr.	4 d.par.
61. Lieven van Melle	6 lb.	5 s.gr.	
62. Mr Jan van Trier	4 lb.	10 s. 10 d.gr.	
63. Lieven van Vooren		niets	
64. Laureins van der Hostijne		3 s. 4 d.gr.	
65. Jan Weytssins		2 s. 6 d.gr.	
66. Jan van Hecke		11 s. 8 d.gr.	
67. Lievijne van Heerzele		2 s. 6 d.gr.	
68. Lucas Velleman		4 s. 2 d.gr.	
69. Pieter Buusse		14 s. 2 d.gr.	
70. Lieven Heyman		14 s. 5 d.gr.	4 d.par.
71. Pieter Vincent		2 s. 2 d.gr.	8 d.par.
72. Christoffel Slock, de jonge,		11 s. 8 d.gr.	
73. Gerolf Clays		2 s. 6 d.gr.	

Totaal

118 lb.

2 d.gr.

(zonder afzetenen).

d) *Over-het-Water* : Pointers : Christoffel Scautheete.
Jan de Neetezone.

1. Adriaan Ruythoorne		5 s.gr.	
2. Jr Charles van Heylwighen	3 lb.	10 s. 10 d.gr.	
3. Laureins Everaert		8 s. 8 d.gr.	
4. Christoffel Scautheete	1 lb.	13 s. 4 d.gr.	
5. Pieter Roete	1 lb.	15 s. 3 d.gr.	4 d.par.
6. Daniel Dierkens		6 s. 1 d.gr.	4 d.par.
7. We Andries Danens		14 s. 8 d.gr.	8 d.par.
8. Lieven Hebbrecht		13 d.gr.	4 d.par.
9. Jan Plasschaert		16 s. 1 d.gr.	4 d.par.
10. Willem van Reesseghem		4 s. 8 d.gr.	8 d.par.
11. Lieven Curthals		13 s. 7 d.gr.	4 d.par.
12. Jan Neyt		3 s. 7 d.gr.	4 d.par.
13. We Christoffel Matthys		18 s. 4 d.gr.	
14. Pieter Plasschaert		15 s.	
15. Laureins Bale		4 s. 8 d.gr.	8 d.par.
16. Jan Goethals	4 lb.	17 s. 9 d.gr.	4 d.par.
17. Gillis Serraes		3 s. 4 d.gr.	
18. Lieven Clays		3 s. 4 d.gr.	
19. Kinderen Adriaan Colpaert	3 lb.	6 s. 8 d.gr.	
20. We Christoffel van de Voorde		11 s. 8 d.gr.	
21. Christoffel Slock		8 s.	8 d.par.
22. Vincent Baefs		2 s. 6 d.gr.	
23. We Marc Adriaens		6 s. 8 d.gr.	
24. Christoffel Bijlevinck	2 lb.	11 s. 1 d.gr.	4 d.par.
25. Lieven Mijndeken		niets	
26. Jan van Reesseghem		7 s. 9 d.gr.	4 d.par.
27. Lieven van de Velde		6 s. 8 d.gr.	4 d.par.
28. Jan de Neetezone	2 lb.	10 s.gr.	

29. Joos van der Donct		10 s.	3 d.gr.	4 d.par.
30. Pieter Scautheete		12 s.	6 d.gr.	
31. Huisvrouw Roeland de Reytere	1 lb.	19 s.	2 d.gr.	
32. Marc de Brune		6 s.	8 d.gr.	
33. Joris van Vooren		2 s.	6 d.gr.	
34. Huisvrouw Joris de Wispeleere		6 s.	11 d.gr.	4 d.par.
35. Lieven de Cueninck		9 s.	2 d.gr.	
36. Joris de Puyt		18 s.	10 d.gr.	8 d.par.
37. Christoffel Steppe		10 s.	3 d.gr.	4 d.par.
38. Andries de Wispeleere	1 lb.	8 s.	4 d.gr.	
39. Dierik de Smet	1 lb.	14 s.	8 d.gr.	8 d.par.
40. Lieven van Vooren	2 lb.	15 s.	6 d.gr.	8 d.par.
41. Zeger de Deckere		14 s.	5 d.gr.	4 d.par.
42. Jan van Ypre	2 lb.	18 s.	4 d.gr.	
43. Jan Buecle			niets	
44. Passchier de Brune		11 s.	8 d.gr.	
45. Arend Curthals		17 s.	2 d.gr.	8 d.par.
46. Adriaan van Steendamme		10 s.	6 d.gr.	8 d.par.
47. Jacques van Ypre		5 s.	gr.	
48. Willem van Hyfte	2 lb.	1 s.	11 d.gr.	4 d.par.
49. Joris van Hecke	1 lb.	16 s.	1 d.gr.	4 d.par.
50. François Buuse	1 lb.	7 s.	6 d.gr.	
51. We Pieter Aerts		15 s.	10 d.gr.	
52. Michiel van Ypre	1 lb.	16 s.	8 d.gr.	
53. Lieven van de Voorde		10 s.	10 d.gr.	
54. Laureins de Vos	1 lb.	2 s.	9 d.gr.	4 d.par.
55. Joris de Wispeleere	1 lb.		6 d.gr.	8 d.par.
56. Lieven Bijlevinck	3 lb.	16 s.	8 d.gr.	
57. Jacques de Cueninck	4 lb.	6 s.	11 d.gr.	4 d.par.
58. Lieven Meyntkens	4 lb.	17 s.	6 d.gr.	
59. Pieter Scautheete		9 s.	5 d.gr.	4 d.par.
60. Jan Scautheete		10 s.	10 d.gr.	
61. Joos van Ypre	2 lb.	11 s.	4 d.gr.	8 d.par.
62. Adriaan Martins		6 s.	1 d.gr.	4 d.par.
63. Arend Bruussins		6 s.	11 d.gr.	4 d.par.
64. Joris Matthys		19 s.	5 d.gr.	4 d.par.
65. Pieter Ghendbrugge	1 lb.	5 s.	gr.	
66. Andries van den Zomple	3 lb.	5 s.	gr.	
67. Pieter Viveraert	2 lb.	16 s.	gr.	4 d.gr.
68. Gillis Everaert	2 lb.	15 s.	gr.	8 d.par.
69. Baven van Vlaenderen		6 s.	11 d.gr.	4 d.par.
70. Joos Roete	2 lb.	3 s.	gr.	8 d.par.
71. Pieter van de Velde	1 lb.	1 s.	1 d.gr.	4 d.par.

Totaal

88 lb. 8 s. 7 d.gr. 4 d.par.

(zonder afzetenen).

Algeheel totaal voor de vier wijken : 339 lb. 4 s. 10 d.gr. 8 d.par.

Rijksarchief Gent, fonds Evergem, nr 81.